

Nr 430.

Av herr Nilsson i Tånga, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 191, med förslag till lag angående uppsikt å vissa jordbruk.*

Den 3 september 1926 avlämnades av jordsakkunniga betänkandet med förslag till lag angående uppsikt å vissa jordbruk.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 182 med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom m. m. har i av mig väckt motion hemställts om avslag på Kungl. Maj:ts proposition och bifall till jordsakkunnigas i särskilt betänkande avgivet förslag i ärendet.

I denna motion hemställles,

att riksdagen ville besluta att, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 191, antaga av jordsakkunniga den 3 september 1926 avlämnat förslag till lag angående uppsikt å vissa jordbruk.

Stockholm den 22 mars 1927.

O. Nilsson,
Tånga.

Förslag

till

lag angående uppsikt å vissa jordbruk.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Tillhör fastighet på landet bolag eller ekonomisk förening eller ock enskild person, vilken driver industriell rörelse eller yrkesmässig handel med skogsprodukter, och utgör den odlade jord, som ingår i någon särskild brukningsdel, minst två och högst tjugufem hektar, skall uppsikt, på sätt nedan förmäles, hållas däröver att jordbruket å sådan brukningsdel ej så vanvårdas, att dess vidmakthållande därigenom äventyras, ävensom att för brukningsdelen nödiga byggnader icke bortföras eller lämnas att förfalla. Vad nu sagts skall äga tillämpning, ändock att i brukningsdelen ingår jord från särskilda, samme ägare tillhöriga fastigheter.

Vad i första stycket stadgas skall ej äga tillämpning, där fastigheten äges av aktiebolag eller förening, som erhållit lån från statens egnahemslånefond eller jordförmedlingsfond, eller ock av enskild person, som uppenbarligen besitter fastigheten huvudsakligen för annat ändamål än att i sin rörelse utnyttja till densamma hörande skog, torvmosse, stenbrott eller annan dylik naturtillgång. Vid bedömande av frågan huruvida fastighet besittes för utnyttjande av naturtillgång, som nu sagts, skola i samme ägares hand befintliga genom avstyckning, ägstyckning eller jordavsöndring skilda områden av samma hemman eller lägenhet betraktas såsom en fastighet.

Är brukningsdel utarrenderad, skall, där ej sådant fall, som i 8 § 1 stycket sägs, föreligger, vad i denna lag stadgas äga tillämpning allenast beträffande för förbrukningsdelen nödiga byggnader.

2 §.

Till vanhävd, varom i 1 § förmäles, är ej att hänföra nedläggande av jordbruk å äga, som på grund av sin naturliga beskaffenhet eller någon annan omständighet måste anses alldeles olämplig för jordbruksdrift.

Ej heller skall såsom sådan vanhävd anses, att åbyggnad, vilken genom jordbruks sammanslagning med annat bliver obehövlig, bortföres eller lämnas att förfalla, så vitt ingen av de sammanslagna brukningsdelarna till beskaffenhet och omfattning är sådan, att åbo kan erhålla sin huvudsakliga bärgning av därå bedrivit jordbruk, samt sammanslagningen medför uppkomsten av dylikt jordbruk.

3 §.

Till utövande av den uppsikt, varom ovan sägs, tillsätter Konungen för varje län eller, där två eller flera län lämpligen kunna förenas, för dessa en jordbrukskommission, bestående av ordförande och två ledamöter, vilka samtliga utses för en tid av tre år.

Jordbrukskommissionen har att vid fullgörande av sin uppgift ställa sig till efterrättelse det reglemente, som Konungen fastställer efter kommissionens förslag samt hörande av landstinget och hushållningssällskapet förvaltningsutskott.

4 §.

Där på grund av inkommen anmälan eller eljest jordbrukskommissionen finner skälig anledning antaga, att sådan vanhävd, som i denna lag avses, äger rum, skall kommissionen till företagande av syn å brukningsdelen förordna tre gode män, vilka utses bland dem, som i orten äro valda till nämndemän eller ägodelningsnämndemän eller till gode män vid lantmåteriförrättning. Till syneman må ock, där så finnes lämpligt, väljas lantbruksingenjör, länsagronom eller jordbrukskonsulent.

De sålunda utsedda synemännen skola å stället undersöka förhållandet och däröver till kommissionen avgiva redogörelse jämte förslag till de åtgärder, som för vanhävdens avhjälpande må finnas nödiga.

5 §.

Finner jordbrukskommissionen efter övertägande av synemännens utlåtande, att vanhävd, som i denna lag avses, föreligger, söke kommissionen med ägaren träffa skriftlig överenskommelse, varigenom denne åtager sig att inom viss tid, högst fyra år, vidtaga erforderliga åtgärder till vanhävdens avhjälpande. I överenskommelsen skall angivas, vilka särskilda åtgärder det åligger jordägaren att vidtaga, ävensom utsättas den tid, inom vilken en var av dessa skall vara vidtagen.

Kan ej sådan överenskommelse träffas eller fullgör ej jordägaren sitt åtagande, äger kommissionen att vid domstol i den ort, där jorden är belägen, anhängiggöra och utföra talan mot jordägaren.

6 §.

Har jämlikt 5 § talan blivit till domstol instämd, äger domstolen föreskriva de åtgärder, som erfordras för vanhävdens avhjälpande, samt förelägga ägaren viss tid, högst fyra år, inom vilken en var av dessa skall vara vidtagen.

Verkställas ej föreskrivna åtgärder inom bestämd tid, äger domstolen på yrkande av jordbrukskommissionen giva jordägaren det nya föreläggande i fråga om vanhävdens avhjälpande, som med avseende å brukningsdelens tillstånd vid tillfället må finnas erforderligt.

7 §.

Eftersättes vad jordägaren enligt 5 § åtagit sig eller enligt 6 § förklarats skyldig utföra, skall, där jordägaren är bolag eller förening, en var, som under den jämlikt 5 eller 6 § bestämda tid enligt stadgande i lag ägt företräda bolaget eller föreningen, dömas att böta minst två hundra, högst två tusen kronor; dock vare den, som finnes ej hava i avsevärd grad bidragit därtill, att åtagandet eller föreläggandet icke blivit fullgjort, från ansvar fri. Är jordägaren enskild person, skall vad nu är sagt om företrädare för bolag eller förening äga motsvarande tillämpning å honom och den eller dem, som enligt stadgande i lag må hava företrätt honom.

8 §.

Upplåtes jord på arrende efter det jorden varit föremål för syn, varom ovan sagts, ansvare likväl jordägaren för avhjälpande jämväl av den å jorden vid synen befintliga vanhävderna.

Har efter sådan syn brukningsdelen genom köp, byte eller gåva övergått till ny ägare, svare ändock den förre ägaren för avhjälpan av vid synen befintlig vanhävd, där ej med jordbrukskommissionens medgivande ansvarigheten övertagits av den nye ägaren. Vad nu stadgats om den förre ägarens ansvarighet för vanhävdens avhjälpan medför ej befrielse för den nye ägaren från den ansvarighet för vanhävden, som jämlikt denna lag må åvila honom.

Innehavare av jord vare skyldig tåla att annan, som är ansvarig för avhjälpan av befintlig vanhävd, vidtager de åtgärder å fastigheten, som därför erfordras.

9 §.

Anser jordbrukskommissionen, att tillämpning av den i 7 § stadgade bötespåföljd bör äga rum, uppdrage åt allmän åklagare att utföra åtalet. Utan uppdrag, som nu sagts, må dylikt åtal ej av allmän åklagare anhängiggöras.

10 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan och må i händelse av bristande tillgång till deras gäldande ej till frihetsstraff förvandlas.

11 §.

För syneförrättning njute synemännen ersättning av allmänna medel enligt vad särskilt stadgas.

Har åtagande enligt 5 § eller föreläggande enligt 6 § ägt rum, vare jordägaren skyldig gälda kostnaden för den i ärendet enligt 4 § förrättade syn.

12 §.

Mål, som enligt denna lag vid domstol anhängiggöres, skall behandlas i den för brottsmål stadgade ordning; skolande om fullföljd av jordbrukskommissionens talan mot hovrätts utslag gälla vad i 30 kap. 6 § 3 mom. rättegångsbalken är rörande allmänt åtal föreskrivet.

13 §.

Erfordras, att odlad jord, som ingår i brukningsdel, ifråga varom denna lag är tillämplig, tages i anspråk för industriell anläggning eller bostäder åt ortsbefolkningen eller annat dylikt ändamål, ankomme på Konungens befallningshavande i det län, där jorden är belägen, att efter jordbrukskommissionens hörande lämna tillstånd därtill.

Finnes det, ehuru sådana omständigheter som 2 § 2 stycket sägs, icke äro för handen, likväl med hänsyn till jordbruksnäringsens gagn synnerligen önskvärdt, att ett jordbruk sammanslås med annat, ankomme likaledes på Konungens befallningshavande i länet att efter jordbrukskommissionens hörande lämna tillstånd därtill, att åbyggnad, vilken genom sammanslagningen bliver obehöflig, bortföres eller lämnas att förfalla.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Denna lag träder i kraft den 1 jan. 1928; dock att lagen ej må tillämpas, där brukningsdel är genom avtal, träffat före nämnda dag, till annan upplåten med nyttjanderätt på sådana villkor, att brukaren icke i händelse av brukningsdelens vanvårdande kan från nyttjanderätten skiljas. Ej heller äge lagen

tillämpning med avseende å förut odlad jord, varå redan vid lagens ikraftträdande jordbruket var fullständigt nedlagt.

Lagen den 25 juni 1909 angående uppsikt å vissa jordbruk i Norrland, Dalarne och Värmland med senare gjorda ändringar och tillägg skall upphöra att gälla den 1 jan. 1928; dock att sistnämnda lag fortfarande skall tillämpas dels i fråga om sådana brukningsdelar, å vilka den nya lagen i följd av de i föregående stycke gjorda undantagsbestämmelser ej är tillämplig, dels ock å mål, som före den anhängiggjorts eller som därefter anhängiggöras på grund av att ägaren eftersatt vad han före sagda dag åtagit sig eller förklarats skyldig utföra.
